

ESTRATÈGIES D'ENSENYAMENT APRENENTATGE

Begoña Piqué Simón

Departament de Didàctica i Organització Educativa

Octubre 2016

ASSIGNATURA: Didàctica General i Atenció a la Diversitat

CURS ACADÈMIC: 2003-04 i 2004-05

GRUPS: 1T5 i 1M5

ESTUDIANTS: Carmen López, Mercè Bretcha, Cristina Ajona, Carolina Chacón, Laia Cladellas, Magí Queralt, César Larrosa, Laura Arnabat, Griselda Almenara, Muntsa Planas, Neus Rovira, Gemma Santiago, Javier Martínez, Marga Mingote, Ramón Hernández, Pau del Toro, Natàlia Pubill, Inés Hernández, Agustí Alonso, Judit Serra, Paco Teijeiro, Marc Borràs, Esteban Fernández, David Navarro, Salvador Rueda, Tomàs Maxé, Sara Poyato, Rebeca Velasco, Yemima Vergara, Ariana Juan, Esther García, Anna Alfaro, Gemma Gendre, Neus Suriñach, Marta Coll, Glòria Llevat, Ignasi Marin, Jordi Puig, Laia Cladellas, Miguel Liébana, Silvia Fernández, Pablo Ortiz, Joan Coll, Joan Calvis, Joan Figueras, Paula Noguer, Aina Bisquerra, Rubén Pérez, Clara Malet, Gemma Malet, Laia García, Júlia Gomariz, Txus Maestro, Tatat Espargaró, Judit García, Laura Tamayo, Georgina Luelmo, Patricia Blanca, Alexandra Valero, Esther Sabaté, Anna Figueras, Núria Balsalobre, Eli Delgado, Marta Figaró, Marga Pons, Clara Pelegrín, Marta Saura, Cristal Méndez, Bárbara Morales, Cinta Arroyo, Laura Rodríguez, Carles Ferre, M. Carmen Nadal, Aida Franco, Toni Armisen.

Aquesta obra està subjecte a una llicència de Creative Commons:



Estratègies d'Ensenyament i Aprenentatge, esta subjecta a una llicència de Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada

Per citar l'obra:

Piqué Simón, B. (2016). *Estratègies d'ensenyament i aprenentatge*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Dipòsit digital <http://hdl.handle.net/2445/109097>

El treball que es presenta és fruit de les aportacions realitzades pels estudiants de primer curs de l'ensenyament de mestre, durant els cursos 2003/04 i 2004/05, a l'assignatura Didàctica General i Atenció a la Diversitat, en tractar els continguts d'aprenentatge referits a l'atenció a la diversitat i la incorporació d'estratègies d'ensenyament i aprenentatge a la pràctica docent. Alguns d'aquests continguts són: els enfocaments metodològics, les estratègies didàctiques d'aula i d'escola, els materials curriculars i els recursos didàctics, les estratègies i els recursos integradors.

A continuació es dona compte en primer terme de la diversitat d'alumnes i la resposta educativa necessària, tot oferint diferents estratègies inclusives. En segon terme, es descriuen diversos recursos didàctics i organitzatius a l'escola i l'aula per a atendre la diversitat d'alumnes.

ESTRATEGIES D'ENSENYAMENT I APRENENTATGE:

1. Diversitat d'alumnes i resposta educativa	
– Infants amb discapacitat mental	2
– Infants autistes	3
– Infants superdotats	3
– Infants amb discapacitat motora	4
– Infants amb discapacitat auditiva	4
– Infants amb discapacitat visual	5
– Infants en situació social desfavorida	5
– Infants amb trastorn d'atenció i del moviment	5
2. Recursos didàctics i organitzatius a l'escola i l'aula	
– Imaginació i creativitat: el conte	6
– Suport socioemocional	6
– Agrupaments flexibles	7
– Tallers	7
– Mapes conceptuals	7
– Racons de treball	8
– Treball per projectes	8

1. ESTRATEGIES D'ENSENYAMENT I APRENTATGE: Diversitat d'alumnes i resposta educativa.

	CARACTERÍSTIQUES GENERALS	RESPOSTA EDUCATIVA I/O AJUDES
INFANTS AMB DISCAPACITAT MENTAL	<ul style="list-style-type: none"> - Comportament divers en funció de les diferències biològiques. - Desenvolupament més lent però amb el mateix patró evolutiu que la resta d'infants. - Fragilitat de salut i estat físic en general. - Dificultats d'equilibri, coordinació motora i d'habilitats manipulatives, hipotonia (to muscular baix), dismorfisme, epilèpsia. - Limitacions en la capacitat cognitiva: <ul style="list-style-type: none"> a) Dificultats en l'assimilació i memorització de la informació. b) Dificultats de comprensió del món i de si mateixos. c) Dificultats en el llenguatge i d'adaptació de les exigències socials. - Tipus de relacions que els adults estableixen amb aquests infants. - Situacions carencials en els primers moments de vida: afectives i relacionals. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptació al procés d'ensenyament i aprenentatge. Adaptació del currículum. - Dissenyar activitats semblants a les dels contextos de participació ordinaris. - Donar un paper actiu a l'alumne/a per a que atribueixi significat a l'aprenentatge. Aprenentatge motivador, sistemàtic i seqüenciat. - Aprofitar l'experiència personal de l'alumne/a. Partir d'aspectes concrets. - Paper mediador del mestre/a. Fer atribucions ajustades i positives sobre les seves capacitats. Reforçar cada esforç i cada èxit. - Oferir un model, i/o exemples, per part del/la mestre/a, en la realització de l'activitat . - Anticipar el contingut de l'activitat amb anterioritat a la seva realització. - Donar la possibilitat a l'alumnat de triar l'activitat i intervenir en la preparació de la mateixa. - Afavorir la seva independència i capacitat de treball autònom. - Entrenament en estratègies d'autocontrol i autoavaluació. - Explicar detalladament l'activitat. Usar un llenguatge clar, senzill i precís. Ajudar a verbalitzar l'activitat que realitza. - Assegurar la comprensió de l'activitat. Usar suports gràfics en les explicacions orals. Simplificar l'ambient de treball. - Realitzar l'activitat en parelles. Rebre ajuda d'un company/a. - Repetir l'activitat. Fer una demostració de l'activitat. - Assignar un rol específic a l'alumnat en el desenvolupament de l'activitat. - Comptar amb l'ajut i suport de diferents factors educatius: treball en equip dels mestres, col·laboració amb la família, relació amb la comunitat, elaboració de materials, orientació psicopedagògica. - Establir una relació positiva amb els adults i companys/es. Incrementar la capacitat de participació social i les oportunitats a l'abast.

INFANTS AUTISTES	<ul style="list-style-type: none"> - Alteracions de caire motriu: tendència a la repetició continuada d'un moviment. - Poca atenció als estímuls externs. Interessos concrets. Manca de flexibilitat. - Poca habilitat sensorial. Bon desenvolupament de les habilitats visoespials. - Manifestacions de por a objectes quotidians. - Habilitat per a reconèixer tot tipus d'objectes. - Organització dels objectes de forma sistemàtica. - Aprenentatge mecànic i poc creatiu o imaginatiu. - Desenvolupament de la memòria. - Dificultats per a planificar i organitzar la seva conducta, i per interpretar la conducta dels altres. - Limitació en l'ús de la parla funcional. Repeticions i imitacions del que diuen els altres. - Problemes de salut: epilèpsia. - Problemes d'interacció social. Dificultats de comunicació i llenguatge en les relacions personals. 	<ul style="list-style-type: none"> - Trobar sentit als estímuls externs. - Realització d'activitats repetitives. - Retirar objectes alteradors. - Promoure canvis en l'ambientació de l'aula. - Ampliar l'ús del llenguatge. Desenvolupar la parla a través de signes i símbols. - Realitzar activitats de curta durada. - Oferir atenció personalitzada. - Presentar les activitats de forma clara i quan l'alumne estigui atent. - Afavorir la motivació amb reforç positiu potent. - Treballar amb "exageracions" per minvar la hiperselectivitat de l'alumne/a - Afavorir l'autoregulació.
INFANTS SUPERDOTATS	<ul style="list-style-type: none"> - Excepcionalitat intel·lectual. - Resolen problemes amb enginy. - Utilització del coneixement après. - Grau de motivació extrínseca elevada. - Personalitat molt marcada. - Estil de pensament propi. - Manifestacions de curiositat i creativitat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupar programes educatius específics. Desenvolupar les habilitats cognitives, emocionals i socials. - Introduir adaptacions curriculars: acceleració o flexibilització en funció de la seva maduració personal. - Treball conjunt amb la família. - Afavorir les interaccions amb els altres. - Treballar les habilitats menys desenvolupades: educació física, educació visual i plàstica, ... - Oportunitats d'ampliar els coneixements a través de l'ús de mitjans informàtics. - Acceptar les realitats dels companys. - Adequar la relació que estableix amb altres companys/es de la seva edat.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">INFANTS AMB DISCAPACITAT MOTORA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Alteracions del control motor, to muscular, postura i moviment (en funció de la part afectada). - Possibilitats de manipulació, desplaçament i marxa limitada. - Dificultats de coordinació i de realització de l'acció motriu. - Fragilitat de salut i estat físic en general. - Tipus de relacions que els adults estableixen amb aquests infants. - Dificultats per actuar directament sobre els objectes. - Problemes per a expressar sentiments i afectes, i interactuar en el seu medi social. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptacions d'accés al currículum. - Facilitar l'accés i mobilitat dins el centre escolar. Eliminar tot tipus de barrera arquitectònica i garantir els ajuts de desplaçament. - Realitzar l'activitat per parelles. Ser ajudat pels companys/es. - Eliminar, substituir, afegir o canviar una part de l'activitat. - Assignar un rol específic a l'alumnat. - Posar a tot l'alumnat en les mateixes condicions que l'alumnat amb necessitats educatives especials. - Adaptar el material. Equipament i mobiliari adaptat. - Entendre el ritme de l'activitat. Ajustar el temps de l'activitat. - Reduir el nombre de participants en l'activitat. - Ampliar l'espai de treball. Eliminar els obstacles. Establir un ordre en la realització de l'activitat. - Oferir ajuts per augmentar l'autonomia en la higiene personal. - Planificar l'activitat. Plantejar diferents organitzacions del grup classe. - Oferir sistemes augmentatius o alternatius de comunicació no verbal.
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">INFANTS AMB DISCAPACITAT AUDITIVA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Acceptació del propi cos. Dificultats en la identitat social i personal. - Poca tolerància a la frustració. Angoixa en situacions noves. - Dificultats en el llenguatge parlat i la seva comprensió limitada. - Tipus de comunicació escollida i competència comunicativa. - Amplitud i riquesa de vocabulari i significat de les paraules. - Possibilitats de representació de la realitat. - Subvaloració de la seva capacitat intel·lectual. Dificultats d'abstracció. - Manca de competència en tasques visomotors. - Relació amb persones sordes. - Problemes d'interacció social. Actituds de desconfiança, agressivitat, ... - Dificultats en incorporar normes socials. Menor coneixement de l'entorn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Acceptació de les limitacions i foment de les habilitats. Valoració d'un mateix. - Conèixer a priori les planificacions futures. Anticipar el contingut de l'activitat prèviament a la seva realització. - Explicar detalladament l'activitat, de cara a l'alumnat, donant consignes curtes i concretes, acompanyades del gest, evitant obstacles a la boca i usant frases senzilles. - Utilitzar diversos llenguatges: gestual, gràfic, signes, escrit, ... - Propiciar l'aprenentatge del llenguatge parlat. Introduir l'aprenentatge d'altres llenguatges que s'utilitzin en el seu entorn proper. - Afegir un senyal o estímul visual, tàctil, simbòlic, ... - Situar-se el professor/a sempre visible a l'alumne/a. - Eliminar, substituir, afegir o canviar una part (contingut o objectiu) de l'activitat. - Realitzar una demostració de l'activitat. Fer exemples de l'activitat. Fer una simulació prèvia de l'activitat. - Ser ajudat pels companys/es. Realitzar l'activitat o part d'aquesta, per parelles. - Fomentar habilitats d'autonomia. Conèixer i usar recursos. - Adequar la relació que s'estableix amb altres companys/es de la seva edat.

INFANTS AMB DISCAPACITAT VISUAL	<ul style="list-style-type: none"> - Estructuració psicològica i relacional afectada. - Dificultats en les estructures i imatges mentals dels objectes. Diferències en les característiques i significat dels objectes. - Diferències en la concepció i control de l'espai. - Majors possibilitats visuals en funció de la percepció de la llum, contorns i matisos de colors. - Possibilitats inferiors d'informació. - Limitació en la quantitat i varietat de models a imitar. - Percepció analítica i seqüencial en els aprenentatges. - Ritme de treball lent i fatigós. 	<ul style="list-style-type: none"> - Usar exemples múltiples i variats. Afegir estímuls diferents: sonor, tàtil, ... - Realitzar l'activitat o part d'aquesta, per parelles. Ser ajudat pels companys/es. Promoure la socialització. Participar en activitats col·lectives. - Entenir el ritme de l'activitat. Ajustar el temps de l'activitat. - Posar a tot l'alumnat en les mateixes condicions que l'alumnat amb necessitats educatives especials. - Adaptar el material. Valorar els treballs i tècniques que són utilitzats per l'alumne/a. - Reduir el nombre de participants en l'activitat. - Ampliar l'espai de treball. Possibilitar la mobilitat. Aprendre el desplaçament autònom. - Assignar un rol específic a l'alumnat. - Explicar detalladament l'activitat. Oferir informació clara, la relació quotidiana, la participació en treballs col·lectius. - Eliminar, substituir, afegir o canviar una part de l'activitat. - Utilitzar diversos llenguatges i sistemes de comunicació: gestual, gràfic, braille, ... - Planificar l'activitat. Estructurar l'aprenentatge.
INFANTS EN SITUACIÓ SOCIAL DESFAVORIDA	<ul style="list-style-type: none"> - Inadaptació social. Funció social inapropiada. Dificultats en la identitat social i personal. - Fracàs escolar. Inadaptació al model escolar i cultural imperant. - Comportament inadequat. Incompliment de les normes socials establertes. - Problemes de salut, alimentació i higiene. - Valors familiars diferents als escolars. - Situacions econòmiques precàries. 	<ul style="list-style-type: none"> - Suport emocional i afectiu. - Millorar l'autoimatge i autocontrol personal. - Aconseguir la col·laboració i participació familiar. - Adaptació curricular per millorar la capacitat intel·lectual, de l'ús del llenguatge i la competència social. - Establir una relació positiva amb els adults i companys/es. Incrementar la capacitat de participació social i les oportunitats al seu abast.
INFANTS AMB TRASTORN D'ATENCIÓ I DEL MOVIMENT	<ul style="list-style-type: none"> - Manca d'atenció - Dificultats d'aprenentatge a nivell perceptiu i cognitiu - Problemes de conducta - Manca de maduresa - Moviment corporal excessiu - Impulsivitat - Coordinació visomotora simple - Baixa autoestima 	<ul style="list-style-type: none"> - Estimular a l'alumne/a per a un bon aprenentatge - Activitats curtes, definides i seqüenciades - Fer verbalitzar l'aprenentatge - Supervisar el treball de l'alumne/a periòdicament - Proporcionar informació respecte a l'aprenentatge realitzat - Reservar un espai per a la reflexió de l'alumne/a - Preveure espais i moments per a la realització d'activitats físiques i artístiques - Realitzar exercicis de relaxació - Proporcionar exercicis de raonament lògic - Oferir a l'alumne/a funcions o tasques específiques de certa responsabilitat

2. ESTRATEGIES D'ENSENYAMENT I APRENENTATGE: Recursos didàctics i organitzatius a l'escola i l'aula.

	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	CONTINGUTS	TIPUS D'ATENCIÓ	RECURSOS MATERIALS	RECURSOS PERSONALS
Imaginació i creativitat: el conte	<ul style="list-style-type: none"> - Estratègia educativa per a ensenyar a l'aula de forma imaginativa i creativa a l'alumnat. - Fomentar la motivació i l'interès de l'alumnat per aprendre significativament. - Utilitzar el conte com a recurs per a introduir el tema d'aprenentatge. - Estructurar el contingut en funció de les capacitats de l'alumnat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Plantejar noves formes educatives que s'adeqüin a la vida emocional i afectiva dels nens/es. - Seleccionar i precisar els continguts més rellevants per l'aprenentatge - Plantejar exemples oposats en la recerca de l'aprenentatge significatiu: valorar els fets quotidians, reflexionar sobre les diferents tendències socials i culturals, conscienciar a l'alumnat de l'existència d'altres comunitats, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptuals: societats, comunitats, supervivència, destrucció, ... - Procedimentals: relat, imaginació, dramatització, etc. - Actitudinals: reflexió, debat, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Explicació del/la mestre/a. - Atenció amplia a les destreses de pensament de l'alumnat. - Utilització del recurs narratiu com a punt de trobada entre mestre/a i alumne/a. - Participació activa de l'alumnat en la dramatització. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aula - Escenari - Vestuari - Contes i llibres - Vídeos i altres mitjans audiovisuals - Altres: sons, dibuixos, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestre/a - Equip de mestres - Alumnat
Suport socioemocional	<ul style="list-style-type: none"> - Estratègies per a facilitar l'adaptació de l'alumne/a a l'entorn escolar. - Planteja dues opcions: <ol style="list-style-type: none"> a) Superar les incomoditats i pors. b) Mostrar una màxima empatia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptació de l'alumnat a l'entorn escolar. - Percebre al mestre/a com una ajuda i suport. 	<ul style="list-style-type: none"> - Actitudinals: adaptar-se a les circumstàncies educatives i escolars. 	<ul style="list-style-type: none"> - Motivació personalitzada. - Manifestació empàtica. 	En funció de la situació d'incomodat i/o obstacle, que dificulta la convivència.	<ul style="list-style-type: none"> - Equip de mestres. - Recursos i/o habilitats socioemocionals: empatia, tècniques de relaxació, suport especialitzat, ...

Agrupaments flexibles	<ul style="list-style-type: none"> - Estratègia d'agrupament flexible d'alumnes per aconseguir un progrés continu, comú i diferenciat de l'alumnat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aconseguir un progrés de l'alumnat en funció de les seves possibilitats personals i acadèmiques en totes les àrees curriculars. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptuals: tots els continguts comuns en les diferents àrees curriculars - Procedimentals: continguts diversificadors per a resoldre les diferents tasques. 	<ul style="list-style-type: none"> - Distribució en grups de l'alumnat, en funció dels objectius i continguts curriculars estructurats en nivells. - Agrupament de l'alumnat flexible en funció del treball personal a realitzar. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dossier d'activitats planificades i seqüenciades. - Agenda. - Cartellera. 	<ul style="list-style-type: none"> - Equip de mestres.
Tallers	<ul style="list-style-type: none"> - Organització de l'aula en espais de coneixement i permetre l'aprenentatge de l'alumnat a partir de l'activitat directa i la construcció social dels continguts escolars. - Permet la opcionalitat, la diversificació i una metodologia canviant que propicia les relacions interpersonals. 	<ul style="list-style-type: none"> - Treballar la diversitat de l'alumnat prenent confiança i generant idees pròpies. - Aconseguir prendre decisions col·lectives a partir de la comunicació, el consens i els pactes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Procedimentals: seqüència d'activitats amb continguts de diferents disciplines o àrees, de caire manipulatiu. Exemples: taller de poesia, de llengua, d'invents, ... - Actitudinals: respecta els interessos de l'alumnat i fomenta la responsabilitat en l'aprenentatge. 	<ul style="list-style-type: none"> - Es poden organitzar per un sol grup classe o cycle. - Agrupar a l'alumnat en diferents tasques. - Disposar d'una bona planificació i organització del material. - Oferir seguretat personal a l'alumnat per evitar conflictes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Espais diversos, dins i fora de l'aula. - Material divers en funció dels tallers. 	<ul style="list-style-type: none"> - Equip de mestres. - Els alumnes.
Mapes conceptuals	<ul style="list-style-type: none"> - Representació gràfica i esquemàtica d'una sèrie de continguts conceptuals. - Establiment de relacions entre conceptes a través de "paraules enllaç". 	<ul style="list-style-type: none"> - Presa de consciència per part de l'alumne/a del seu procés d'aprenentatge. - Relacionar els coneixements previs amb els nous continguts d'aprenentatge. - Aprendre significativament. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptuals: en funció de la matèria o àrea curricular. - Procedimentals: organització de l'aprenentatge, ... - Actitudinals: hàbit de treball, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Personalitzada. - Petit grup. - Gran grup. 	<ul style="list-style-type: none"> - Material fungible. - Pissarra. - Projeccions. - Exemples i models. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestre/a.

Racones de treball	<ul style="list-style-type: none"> - Espais delimitats de la classe on els nens/es realitzen simultàniament diverses activitats d'aprenentatge. - Es tracta d'activitats d'aprenentatge a partir de l'experimentació i la investigació o pràctica. - Estratègia organitzativa que dóna resposta a les diferències d'interessos i ritmes d'aprenentatge dels alumnes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Possibilitar el treball en petits grup i donar resposta a la diversitat d'alumnat. - Potenciar l'autonomia dels alumnes. - Avança en l'autoavaluació responsable. - Propicia un aprenentatge significatiu i funcional. - Afavoreix el desenvolupament de la percepció, memòria, raonament, imaginació i llenguatge. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptuals: llenguatge, matemàtiques, ... - Procedimentals: observació, experimentació, ... - Actitudinals: autonomia, responsabilitat, respecte, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - En funció de l'edat. - En funció dels continguts. - Atenció individualitzada o en petit grup. 	<ul style="list-style-type: none"> - En funció del tipus de racó. Per exemple el racó de música: cassette, auriculars, cintes, gravadores, cançoners, compactes, instruments musicals, llapis de color, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestre/a - Mestre/a especialista - Equip de mestres - Alumnat
Treball per projectes	<ul style="list-style-type: none"> - Coneixement de la realitat a través d'un procés de comunicació. - Procés de recerca que parteix de l'alumne/a. - Combinació d'activitats a partir dels interessos dels alumnes. - Presa de decisions conjuntes (mestre i alumnes) en la distribució dels processos i decisions de control, respecte a les unitats d'aprenentatge. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aconseguir la integració de tot l'alumnat en el procés d'aprenentatge que es dóna a l'aula. - Possibilitar a l'alumnat la sistematització progressiva de l'aprenentatge. - Relacionar l'aprenentatge amb la realitat de l'alumne/a. - Aprendre a solucionar problemes i resoldre qüestions pràctiques. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptuals: en funció de la matèria o àrea curricular. - Procedimentals: recerca, investigació, formulació d'hipòtesis, cooperació, ... - Actitudinals: espontaneïtat, participació, respecte, motivació, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Personalitzada. - Petit grup. - Gran grup. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tot tipus de material, en funció del projecte escollit. - Llibres de consulta, ordinador, internet, exposicions, vídeos, cd, ... - Taules, cadires, pots, plàstics, papers de tot tipus, bosses, cintes, roba, globus, galledes, llapis, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Mestre/a. - Alumnat. - Mestre/a especialistes o de suport.

Altres estratègies didàctiques: Reforç en petit grup, Desdoblament del grup, Plans de treball, Contracte didàctic, Projectes de treball, Grups cooperatius, Programes educatius (Construïm les matemàtiques, Eduquem amb l'art, Un estil de vida, Cooperem, Ens cuidem, Interculturalitat, etc.), ...